

Pårørendesamarbejde

Rammer for bruger- og pårørenderåd



Indhold

Forord	4
Samarbejdet mellem borgere, pårørende og Vesthimmerlands Kommunes tilbud til voksne borgere med handicap	5
Udgangspunkt for samarbejde	5
Hvordan bringes viden og ressourcer bedst i spil?	6
Hvilke rammer sætter lovgivningen?	7
Rammer for bruger- og pårørenderåd	9
I Vesthimmerlands Kommune udmøntes dette i	9

Forord

I denne pjece beskrives rammer, værdier og fokus for samarbejdet mellem borgere, pårørende og medarbejdere .

- Borgerne er i denne sammenhæng voksne (over 18 år) mennesker med et handicap, og som får støtte fra et af kommunens tilbud. Borgerne har meget forskellige støttebehov, funktionsniveauer og muligheder. Nogle benytter kommunens tilbud kortvarigt/periodisk, mens andre har behov for en livslang støtte
- Pårørende kan være forældre, øvrige familie-medlemmer, venner, naboer eller andre, der af borgeren anses for det nære netværk
- Medarbejdere er ansatte på Vesthimmerlands Kommunes tilbud til voksne borgere med handicap .

I pjecen beskrives desuden forventninger til, hvordan viden og ressourcer bedst bringes i spil samt rammer for bruger- og pårørenderåd .

Pjecen er udarbejdet efter forudgående inddragelse af Handicaprådet, Pårørenderåd og medarbejdere via udvalget ”MED-fælles for Psykiatri og Handicap” . I dette udvalg arbejdes med forbedring og udvikling af samarbejdet mellem ledelse og medarbejdere på psykiatri- og handicapområdet i Vesthimmerlands Kommune .



Samarbejdet mellem borgere, pårørende og Vesthimmerlands Kommunes tilbud til voksne borgere med handicap

Udgangspunkt for samarbejde

Vesthimmerlands Kommunes Plan- og bæredygtighedsstrategi er omdrejningspunkt for al aktivitet og udvikling i kommunen. I strategien er et centralt fokusområde "Vores liv", som handler om livskvalitet, hvordan vi klarer os, og hvordan vi får det bedst mulige ud af livet, uanset alder, beskæftigelse og sundhedstilstand. Intentionerne i "Vores liv" gælder naturligvis også borgere med handicap, som skal have mulighed for at leve et godt liv. Det gode liv er i den sammenhæng "eget liv".

Pårørende har en betydningsfuld rolle i de fleste menneskers liv. De er med til at forme vores liv og er en del af vores historie. For borgere med handicap besidder de pårørende i mange tilfælde en helt særlig viden om borgerens forhold. Det er vigtigt, at de pårørendes viden, erfaringer og ressourcer bringes i spil, og bidrager til både indsatsen, borgernes trivsel, og muligheder for at borgerne i større omfang mestrer eget liv.

Dette kræver et meningsfuldt samarbejde mellem pårørende og medarbejdere på Vesthimmerlands Kommunes tilbud til voksne borgere med handicap.

"En pædagogisk forståelse af, at pårørendes og deres funktionshandicappede nære, er forbundne gennem en fælles livshistorie, giver mulighed for at få øje på, at pædagogers samarbejde med pårørende kan bidrage til at skabe større sammenhæng i borgernes hverdagsliv og livsforløb".¹

Vi vil deltage i samarbejdet med afsæt i følgende værdier:

- Anerkendende dialog
- Åbenhed
- Tillid & Gensidighed.

Vi vil deltage i samarbejdet med fokus på:

- At borgerens behov/mål og ønsker altid bliver hørt, og er omdrejningspunktet for kommunens faglige indsatser - uanset om perspektivet for den enkelte borger er på at genvinde, udvikle, eller vedligeholde funktionsevnen
- At vi tager afsæt i borgerens ønsker og ret til at bestemme over eget liv. Vi er forpligtet til at sikre den enkeltes selvbestemmelsesret respekteres
- At vi gennem dialog og rådgivning støtter borgerne til at træffe valg, der har betydning for deres sundhedsmæssige og personlige anliggender
- At vi med udgangspunkt i borgerens accept tager initiativ til, at vi får talt sammen om vores gensidige forventninger og bliver enige om, hvordan vi indenfor den givne ramme bedst samarbejder. Vi vil løbende afstemme forventningerne, så vi får justeret på det vi sammen skal gøre mere eller mindre af
- At pårørende og medarbejdere gensidigt anerkender hinandens intentioner og ser hinanden som medspillere i samarbejdet om den enkelte borger med handicap.



Hvordan bringes viden og ressourcer bedst i spil?

Grundlaget for et godt samarbejde mellem pårørende og tilbud er anerkendelse og en indbyrdes forventningsafstemning . Vi skal have respekt for hinanden og vore forudsætninger for at hjælpe og yde støtte til borgeren. Vi vægter borgernes forskellighed og derfor tilpasses ydelser, samarbejde og faglige tilgang, så det understøtter den enkeltes behov, ønsker og drømme. Sammen skal vi arbejde for, at borgeren kan leve et godt liv.

Vi lykkes når:

- Vi har gensidig tillid til, at såvel pårørende som medarbejdere gør deres bedste, for at tilbyde borgeren med handicap de bedste muligheder. Herunder at alle parter overholder indgåede aftaler og giver besked, hvis det ikke er muligt
- Vi er åbne for og gensidigt tager initiativ til at tale om det som kan være svært i samarbejdet Vi vil en relation præget af trykthed, åbenhed og ærlighed. At vi får talt om tingene inden de evt . vokser
- Der er åbenhed og et generelt højt informationsniveau fra tilbudslederne om, hvad der aktuelt rører sig
- Der på de enkelte tilbud er tydelige aftaler omkring samarbejdet. Herunder klare aftaler for samarbejde med kontakteam/personale samt individuel information
- Referater fra kommunens pårørenderåd, handicapråd og andre interesseorganisationer er tilgængelig
- Pårørende inddrages i ansættelse af ledere
- Vi har et gensidigt engageret samarbejde i bruger- og pårørenderådene.



Hvilke rammer sætter lovgivningen?

I samarbejdet er det vigtigt at være opmærksom på at arbejde indenfor den til enhver tid gældende lovgivning.

ServiceLOVEN²

Hensynet til borgeren og efterlevelse af gældende lovgivning skal til alle tider vægte i samarbejdet mellem pårørende og kommunens tilbud til voksne borgere med handicap. Kommunens opgaver i forhold til psykiatri- og handicapområdet er beskrevet i Servicelovens (SEL) bestemmelser om tilbud til voksne. I SEL er beskrevet formål med at yde støtte efter denne lov til voksne med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller med særlige sociale problemer:

” at sikre, at den enkelte får en sammenhængende og helhedsorienteret indsats, der modsvarer den enkeltes behov. Støtten skal ydes med det formål at styrke den enkeltes egne muligheder og eget ansvar for at udvikle sig og udnytte egne potentialer, i det omfang det er muligt for den enkelte. Desuden er formålet at medvirke til at sikre, at den enkelte kan fastholde sit aktuelle funktionsniveau, og at yde kompensation, omsorg og pleje... ”³

Social Tilsyn Nord fører tilsyn med Vesthimmerlands Kommunes tilbud jf. temaerne i kvalitetsmodellen.⁴

¹ Citat Ida Schwartz fra ”Samarbejde med pårørende ud fra beboernes perspektiv”.

² Jf. LBK nr 798 af 07/08/2019

³ Jf. § 81 i LBK nr. 798 af 07/08/2019

⁴ Se mere om kvalitetsmodellen på Socialtilsyns Nords hjemmeside: <https://socialtilsynnord.hjoerring.dk/sociale-tilbud/>



Kommunalbestyrelsen skal sikre en generel brugerinddragelse, jf. § 16 i serviceloven. Forpligtelsen til at nedsætte bruger- og pårørenderåd blev ophævet med virkning fra den 1. juli 2010 og det er op til Kommunalbestyrelsen, hvordan brugerinddragelse skal tilrettelægges lokalt i kommunen og i boligtilbuddene. Herunder om der skal oprettes bruger- og pårørenderåd, eller om brugerinddragelsen skal tilrettelægges på anden vis.

Der er oprettet bruger- og pårørenderåd i tilknytning til Vesthimmerlands Kommunes tilbud til voksne borgere med handicap. Formål og rammer for rådernes arbejde er nærmere beskrevet i slutningen af denne pjece.

Servicebestemmelsesretten⁵

Udgangspunktet er altid borgerens ret til at bestemme over eget liv. I den individuelle indsats, er det derfor borgeren, der bestemmer om pårørender skal inddrages – og i givet fald hvem, hvordan og hvor meget. Medarbejderne er særligt forpligtede på, at selvbestemmelsesretten respekteres og styrkes.

Nogle borgere er ikke i stand til at handle på egne vegne og får via Familieretshuset beskikket en værge til at hjælpe med personlige og/eller økonomiske forhold. Hvis borgeren har en værge, er det denne der bestemmer om/i hvilket omfang de pårørende skal inddrages.

Tavshedspligten⁶

Det er vigtigt at borgere, pårørende og medarbejdere er opmærksomme på, at medarbejdere altid kan lytte og tale med pårørende. Tavshedspligten bestemmer kun, hvad der kan tales om.

Tavshedspligten omfatter oplysninger af følsom karakter og omfatter oplysninger som eksempelvis helbred, indlæggelse, sociale problemer, misbrug, strafbare forhold, økonomi, gæld, formue m.v.

Medarbejdere må aldrig:

- Videregive personfølsomme oplysninger uden borgeren/værges samtykke

Medarbejdere må gerne:

- Modtage informationer uden det kommer i strid med tavshedspligten
- Tale med pårørende om den oplevelse den pårørende har af en situation, og de udfordringer den pårørende oplever

- Informere om generelle forhold af ikke følsom karakter, det kan f.eks. være oplysninger om botilbuddet, standarder, procedurer eller pædagogiske metoder.

Sundhedsloven⁷

Når medarbejdere på Vesthimmerlands Kommunes tilbud varetager sundhedslovsydelser, skal de indhente samtykke inden:

- Kontakt til sundhedsfaglige parter (læge, sygehus m.v.)
- Opstart af pleje og behandling
- Ændringer i pleje og behandling.

For at indhente et gyldigt samtykke, kræver det først og fremmest en vurdering af, borgerens samtykkekompetence, dvs. om borgeren er i stand til at give et gyldigt samtykke eller ej.

Hvis borgeren vurderes habil kan borgeren selv give samtykke.

Hvis borgeren vurderes inhabil betyder, at borgeren ikke er i stand til at tage stilling til og overskue konsekvenserne af at tage mod behandling eller afvise den. Man kan være inhabil som følge af sit handicap, sin sygdom, aldersbetingede funktionsnedsættelse mv. Har borgeren en personlig værge, er borgeren allerede blevet vurderet som varigt inhabil og er på denne baggrund, som udgangspunkt, ude af stand til at give gyldigt samtykke. **Samtykket skal derfor gives af en personlig værge eller pårørende.**

Dette er baggrunden for, at pårørende bliver kontaktet af personalet forud for lægekontakt, opstart af eller ændring i pleje/behandling under sundhedsloven.

Styrelsen for Patientsikkerhed fører tilsyn med at det er trygt at være patient i henhold til sundhedslovsydelser.

⁵ Jf. grundlovens paragraf 71: <https://www.ft.dk/da/dokumenter/bestil-publikationer/publikationer/mingrundlov/min-grundlov/kapitel-8/paragraf-71>

⁶ Jf. Folketingets ombudsmand: https://www.ombudsmanden.dk/myndighedsguiden/generel_forvaltningsret/offentligt_ansattes_almindelige_tavshedspligt

⁷ Jf. LBK nr 903 af 26/08/2019

⁸ Jf. LBK nr 798 af 07/08/2019

Rammer for bruger- og pårørenderåd

Ifølge Lov om Social service § 16 kan der nedsættes bruger- og pårørenderåd i bofællesskaber, der efter loven får mulighed for at få indflydelse på tilrettelæggelsen og udnyttelsen af tilbuddet.

Gældende § 16 i Serviceloven:

”§ 16. Kommunalbestyrelsen skal sørge for, at brugerne af tilbud efter denne lov får mulighed for at få indflydelse på tilrettelæggelsen og udnyttelsen af tilbuddene. Kommunalbestyrelsen fastsætter skriftlige retningslinjer for brugerindflydelsen.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen kan nedsætte et eller flere råd, der rådgiver kommunen vedrørende tilrettelæggelse af indsatsen efter denne lov. Kommunalbestyrelsen fastsætter rammerne for og omfanget af rådernes opgaver.”⁸

I Vesthimmerlands Kommune udmøntes dette i:

Nedsættelse af råd

Det er fastsat ved lov, at Kommunen skal have et Ældreråd, Handicapråd og Fritidsråd, som er høringsberettiget på de områder, der omhandler de respektive råd. Endvidere har kommunen nedsat et ungeråd.

*Endvidere er der nedsat forskellige bruger- og pårørende råd på nogle af kommunens institutioner. Disse råd inddrages i tilrettelæggelsen af tilbuddene på den enkelte institution.*⁹

1. Formål

Bruger- og pårørenderådets formål er, at repræsentere beboerne samt de pårørendes interesser overfor Vesthimmerlands Kommune og medvirke til en løbende dialog om tilrettelæggelse af hverdagen i de nævnte bofællesskaber og beskæftigelse.

Bruger- og pårørenderådene varetager tilbuddenes overordnede interesser og behandler ikke enkeltsager. Ligeledes må der af referaterne ikke fremgå personfølsomme eller personhenførbare oplysninger.

2. Hvor etableres der bruger- og pårørenderåd?

Der etableres brugerråd på relevante bo- og dag-beskæftigelses tilbud under Psykiatri & Handicap i Vesthimmerlands kommune. Alle borgere på det respektive tilbud er med i brugerrådet.

Brugerrådet fastsætter selv mødeform, mødefrekvens m.v. således at det giver mest mulig mening for beboerne i tilbuddet og således at der i størst muligt omfang tages hensyn til målgruppens formåen. Der afholdes minimum 12 møder årligt.

Der udarbejdes referat af alle brugerrådsmøder, som journaliseres på FOCUS og gøres tilgængelig for borgerne.

Der etableres ét pårørenderåd for henholdsvis:

- Tilbuddene i Løgstør
- Tilbuddene i Aalestrup
- Tilbuddene i Aars.

På baggrund af dialogmøde med pårørenderådene den 24. september 2019 ensrettes rammerne for arbejdet i pårørenderådene.

3. Information til pårørenderåd

- Kommende års driftsbudget
- Større om- eller tilbygninger eller væsentlige funktionsændringer
- Væsentlige ændringer i serviceniveau, herunder servicedeclarationer og kvalitetsstandarder
- Faglige tilgange og metoder, som tilbuddet arbejder efter
- Rapporter fra alle typer tilsyn
- Analyser og indberetninger om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten – herunder drøftelse af gråzoner og dilemmaer
- Generelle personaleforhold, herunder efter- og videreuddannelse
- Tilbuddets visioner (udviklings- eller strategiplan)
- Aktiviteter i organisationen – herunder koordinering af frivillige til arrangementer.

4. Sammensætning af pårørenderåd

Pårørenderådet består af 5-7 pårørende, samt leder og medarbejderrepræsentant. Det anbefales at flest mulige geografiske enheder i organisationen er repræsenteret i rådet. Hvis det er muligt, vælges der en suppleant for hvert medlem.

⁹ Jf. Rapport fra Vesthimmerlands Kommunes § 17 stk. 4 udvalg

Stemmeberettigede og valgbare er pårørende til borgere i kommunes botilbud til voksne borgere med handicap .

Der kan kun afgives én stemme pr. beboer af enten beboeren selv eller en pårørende/værge. Ved indflytning i bofællesskabet udpeger den enkelte beboer hvem af dennes pårørende, der skal stå som pårørenderepræsentant.

Beboeren kan til enhver tid meddele leder/medarbejder, at denne ønsker en anden pårørende som pårørenderepræsentant for beboeren. Det er den til enhver tid udpegede pårørenderepræsentant, der har stemmeret og valgbarhed til Rådet.

Som pårørende betragtes forældre, ægtefælle, samlever, søskende, børn, svigerbørn, børnebørn, oldebørn samt personer, som beboeren selv har erklæret for pårørende .

5. Valg til og konstituering af pårørenderåd

Valgperioden er 2 år, dog således af halvdelen af pårørenderådet er på valg hvert år. Første valgperiode løber fra 1.10.20 – 30.9.22.

Hvis en borger fraflytter eller går bort, kan den pårørende, der er valgt til pårørenderådet, ønske at fortsætte som medlem af rådet indtil næste ordinære valg .

Valg af pårørenderepræsentanter sker på et indkaldt møde i det enkelte område. Mødet afholdes i 3. kvartal og indkaldes af lederen for området. Indkaldelse til valgmødet sker ved skriftlig henvendelse til samtlige borgere på botilbuddene samt deres nærmeste pårørende/værger, såfremt borgeren ønsker det .

På det nyvalgte pårørenderåds første møde, der afholdes inden en måned efter valgperiodens start, konstituerer rådet sig med formand og næstformand. Næstformanden fungerer i formandens sted ved dennes fravær. Lederen er rådets sekretær og referent .

Ønsker et medlem at udtræde af rådet før udløbet af valgperioden meddeles dette skriftligt til formanden, som optager sagen på dagsordenen for det førstkommande møde . Rådet indkalder samtidig en suppleant.

6. Arbejdsform

Pårørenderådet aftaler selv mødeform og hyppighed (der anbefales 4 møder årligt).

Formanden og lederen udarbejder dagsorden og referat, begge dele er offentlige og ligges ind på Vesthimmerlands Kommunes hjemmeside, samt fremsendes på mail til de pårørende, der måtte ønske det .

Pårørenderådet er beslutningsdygtigt, når mindst halvdelen af medlemmerne inkl . formand eller næstformand er til stede. Det tilstræbes at alle afgørelser træffes i enighed.

Evt. afstemninger afgøres ved almindeligt stemmeflertal blandt de til stede værende rådsmedlemmer. Ved stemmelighed er formandens – i dennes fravær den fungerende formands – stemme afgørende .

7. Diæter m.v.

Medlemskab af Pårørenderådet er frivilligt og ulønnet .

8 . Ændringer i rammer for pårørenderåd

Et flertal af de stemmeberettigede i Pårørenderådet eller i Handicaprådet kan indstille en ændring i rammen til Sundhedsudvalget.

Der foretages høring i Handicaprådet i tilfælde af forslag om ændringer i rammen .

Ændringer træder i kraft efter endelig godkendelse i Sundhedsudvalget .

9. Ikrafttræden

Rammerne har sit afsæt i Servicelovens § 16 . Pårørenderåd og Handicapråd i Vesthimmerlands Kommune, har været høringsparter i processen .

Rammerne er godkendt af Sundhedsudvalget på møde den 11. august 2020

Rammerne træder i kraft den 1. oktober 2020, i forbindelse med første valgperiode for Pårørenderådet .





Vesthimmerlands Kommune

Vestre Boulevard 7
9600 Aars

Telefon 99 66 70 00

www.vesthimmerland.dk
post@vesthimmerland.dk



VESTHIMMERLANDS
KOMMUNE
-lyst til at gøre en forskel